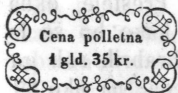

GLASNIK SLOVENSKI.

Lepoznansko-podučen list.

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 4.

V Celovcu 15. februarja 1859.

3. zv.

Posvečenje.

(Spisal Gr. Krek.)

Kdo ve!

Za kaj da mi bilo je mlado sercé,
Kaj strune so pele, slavile radé
Od poznega mraka do terdga dné?

Le njo,

Podala ki mi je v samoti rokó,
Navdala z nebeško lepoto okó,
Zročila mi liro, besede té ž njó:

„Prepevaj kot tiček iz gozda veselo,
Da bo po domovju širokem donelo,
Zdaj žalo, zdaj milo, pa radostnih tudi
Prebirati glasov nikdar ne zamudi;
Kreguljev se lahko od tegnili boš sili,
Ki zasledovaje te bodo čertili.“

Slovenija! storil bom, kar si učila,
Le tebi se struna bo vedno glasila!

Jerica.

III.

Ednajst je odbilo. Luna gleda znad orjaških oblakov na tiho zemljo, in vidi učitelja terdih stopinj korakati proti Zglavniku. Na glavi ima naš junak nenavadno nizek klobuk in suknjo podvihano, prav kakor gorjanski kmet, pa v sercu nosi gosposko otožnost in očiščeno ljubezen, po kateri plava samo nekoliko sovraštva, kakor maščoba po juhi. Ako ravno mu je serce tako polno bilo, se je vendar še strah vanj vrival. Zrak je težak in soparčen, šumenje reke se zdaj od bližej, zdaj iz daljave čuje, kakor južna sapica poteguje. Krevsov pes na dvoru laja, da se od cerkve in griča razlega, in po noči se pa vse bolj čudno in neznano sliši. Kar na enkrat zasliši učitelj od polja grozen žalosten krik, da mu lasjé stopijo po koncu, in čuti kot pajčevino po obrazu; pa vendar ne steče, temuč vleče na ušesa, in veselo pravi: To je dobro znamenje, lesica je zajca vjedla; in tako bom jaz učitelj — lesica zajca — zdravnika pobožal, ako bo prišel na moje polje. In čuj, puška počí, da germi od daljnih gorá, in lesice in zajca je konec. Učitelju blisk in strel skoraj kolena polomi, vendar še serčno in vedno terje stopa naprej in pride pred Jurčkovo hišo.

Z ceste se zmuzi tiho na vert, in tam v lunini senci poslušá, ali se v hiši še kaj giblje in glasí, pa nič ne čuti in ne sliši; le serce

mu tako nabija, da ga je skoraj samega sebe strah. Prešteje okna in najde Jerino spavnico; pa do okna komaj doseže; kako bo še le govoril! Tam pod hlevom mu luna pokaže brusni stol; hrabrih rok ga učitelj pod okno postavi, stopi nanj in skozi okno pogleda; pa ako bi bila tisti večer luna svoj tek spremenila, in od polnočne strani posijala, bi bil morebiti v spavnico vidil, ali pa še ne.

Jerica je ravno legla, in ne bilo bi je treba buditi; tudi je precej zagledala in spoznala učitelja, pa ker je po dnevu lahko govorila, s komur je hotla, ni marala še po noči jezika obračati. Učitelj globoko izdihne; in kar je s tem izdihljajem izustil, ni moč popisati, tako pomenljivo je; poterka tiho na šipo, vse je tiho; poterka bolj glasno, pa Jerica ne zakašlja. Do tretjega gre rado, si misli, in še bolj pritisne, pa ona se še ne oberne ne. Malo počaka, serce mu upade, in obupno četertikrat udari, da vse štiri šipe zabrenčijo. Kar ga prime nekaj za vrat, in na tleh sta učitelj in nesrečni stol. Černo se mu naredi pred očmi, in možgani se mu prerahljajo. Pa neznane moči ga vzdignejo in zbrihtajo, ter iz treh gerl na enkrat čuje: „v korito ali za vino!“ „Kar ga hočete, da me le izpustite,“ izdihne omamljenec. Pa ne izpusté ga, ampak dva pod pazduho deržé ga peljeta pred duri; tretji poterka, in Jerica pride s prižgano svečo. Na vse gerlo se zasmeja in nazaj odskoči, da bi kmalo luč vgasnila, ko ga zagleda tako našemljenega in vklenjenega; on bi bil pa od zgoli sramote kar poginil, ako bi bil mogel. Ko fantje spoznajo, da so učitelja zgrabili, se lepo izgovarjajo in odpuščanja prosijo; da se mu pa za herbtom muzajo, je strašno gerdó. On pa molčé suknjo odviše in stopi v sobo, kakor tat v ječo. —

Prinese se vino, fantje se vsedejo za mizo, in Jerica tudi. Ako-ravno se je Jerneju pamet pretresla in ga sramota omamila, se mu vendar kmalo jezik otají. Pa kaj pomaga vsa njena ljubeznjivost, saj učitelj pred toliko pričami vendar ne more razodeti, kar v globočini serca tako gori, da se celo na licih in v očeh plamena svit pozna! Marsikaj malo od po strani pové in nateguje na to, kar bi ji rad povedal, pa akoravno je Jerica vse razumela, ji vragovi fantje vendar besede razlagajo in svoje opazke pristavljajo. Jerica pa predpertov trak na palec navija in vozla, včasi soseda iz pod čela pogleduje, se nasmeja in zopet v tla ozira, kakor bi jo sram bilo. Učitelju ne ostane družega, kakor nekaj čertic resničnih in izmišljenih iz svojega življenja postaviti na pert. Ko ravno prav živo opisuje, kako sta se z zdravnikom vkupej ženila, stopi zdravnik v sobo, ves vznोजen od nekega bolnika prisopevši. Učitelj je, kakor bi ga krop poparil; ker mu pa zdravnik s prijaznim pozdravom roko poda, si vendar povesta: kako sta neizrečeno vesela, da se na ptuji zemlji zopet vidita, in kolika sreča je nju doletela, da si bosta mogla zopet kot stara prijatla v družbi zimske in poletne večera krajšati. Zdaj pa še stara Jurčkovca pricaplja, ker stari ljudje sploh ne morejo spati, ako ni vse tiho pri

hiši, posebno pa skerbne matere. Ponižno jo zdravnik pozdravi, in pokaže prihodnjega učitelja, ki ji pa ni mogel tako vidnega dopadenja obuditi; pa kdo more v taki klaverni uri vso prijaznost na enkrat obleči, in kdo je učitelju povedal, da so mati tako časti lakomni! Mati učitelja izprašuje, kar ji pride na misel, česar ni bilo malo, učitelj pa odgovarja in ne pozabi posebno veselih dni v zdravnikovi družbi pojasniti; pove, da ima zdravnik posebno lepo nevesto na Dolenskem; tode zdravnik mu kar prereže besedo, in se serdi, da tako rado priprosto ljudstvo okoli trosi in povišuje, kar le kolčikaj misli, da bi utegnilo res biti, in čudi se, kako da je mogla govornica celo učitelja preslepiti, saj vendar vsak pameten človek lahko prevede, da nikdar ne bo snubil dekleta, ki še komaj brati zna.

„Pa ste že šli pismo ravnat“, se vtakne učitelj v besedo.

„Pa ne ženitvanskega“, ga zaverne zdravnik, „le travnik sem od unega moža kupoval, zato sva šla pogodbo delat, pa se je razderla.“

„Da je taka, nisem vedel“, pristavi učitelj, „pa ste ji vendar o veliki noči pisali, da kmalo doli pridete.“

Na to zdravnik: „To je pa nekaj, pisal sem ji da; in bom šel enkrat doli, toda ne po njo. Imam tam še nekaj bukev, in neki kmet prav po ceni ponuja konjiča, ki bi bil ravno za mojo rabo. Uno pa vi gospod učitelj vzemite, saj je čedna in lepo poje; tudi vsakdo v soseski ve, da je vas bolj ganila kakor mene; idite ponjo zdaj, ko imate praznike. Kaj bi se ne ženili, vsaj imate službo in vse, česar je treba za žentev. Če se med tem še jest oženim, se bomo radovali v dolgočasni Krokarii, da bo veselje.“

Tako je djal in smeja se učitelja v obraz pogledal, ki potrapljen oči pobesi, in več ne upa jezika zmajati. Pa ko bi ne bil taka mevža, bi bil lahko zdravniku na konec prišel; ker pri Dolenki zdravnik ni samo učitelja spodrinil, ampak ji tudi precej terdno obljubil, da jo bo vzeli; oče je že doto napravljaj, mati pa za poroko predla in šivala; le na doti se zavoljo kakih petdeset goldinarjev niso mogli pogoditi, preden je zdravnik svoje kopita v Krokarijo odnesel. Mati in Jerica ste ta imenitni, tako naglo končani pogovor, na kterega se je učitelj toliko zanašal, zvesto poslušale. Jerica meni, da za tim vendar le nekaj tiči; Jurčkovci se pa zdi, da tako umen in prijeten gospodič mora marsikteri dopasti, vsaka bi ga rada vzela; pa on je moder in izbirčen, jih skuša in izbira, dokler prave ne iztakne.

Ko polnoči odbije, se gospoda vrneta domu. Zdravnik veselo zadremlje; učitelj se pa nemirno po postelji valja, ker mu pamet dokazuje, kako lepa priložnost je bila, o serčnih zadevah kramljati in o zdravniku resnico odgerniti; vest mu pa zdaj neusmiljeno očita, da je oboje tako zanikerno opravil.

Drugo jutro je bila obletna maša po rajnkem Jurčku. Po maši gre Jurčkovca po osemletni navadi k gospodu župniku. Nar popred pové sinočno učiteljevo ponočevanje, potem pa prosi dobrega sveta o

Jerini možitvi, kakor sploh matere rade za svet prašajo, in ga tudi spolnujejo, ako jim je po volji. O možitvi sicer ni bila enakih misel z gospod župnikom, vendar se verne brez zamere domú. Kmalo potem pa gospod župnikova kuharica nekaj časnikov in drugih spisov k učitelju prinese, in ga povabi na kosilo.

Učitelj pregleduje časnike, pa misli ga ne morejo nesti do Pariza in Londona, temuč ga koj na Zglavniku doli položé; pa še tam ga malo časa pusté. Kot vihar ga ženejo pred gospod župnika. „Kaj vraga more neki to biti,“ sam pri sebi pravi, „da so me ravno danes na kosilo povabili, danes ko je petek, ravno na ribe? Kmalo pa vgame, da so gospod župnik vtegnili zvediti, kaj se je sinoči godilo. Kot šiba se trese in se boji hudega posvarila. Meni, da se mu strašna krivica godi: nikdar še ni ponočeval, kakor samo sinoči, nikdar še ni prestopil nar manjše učiteljske zapovedi, nikdar še ni slišal žal besede iz ust, ktere ga si bodi predstojnikov; vender koj pervikrat, ko je le malo pregrešil, ga že čaka nevihta, kakoršne še nikoli ni skusil, ki jo bo komaj prestati mogel. Kaj družega je vsega tega krivo, kakor njegova neumna ljubezen do tiste ošabne Jerice, ki noče čutiti, kaj je prava ljubezen, ki se zdaj z Janezom, tako visokim gospodom, smeja in raduje, da sta neumnega učitelja tako hitro na limance speljala? Obup o ljubezni in vedno veči strah pred gospod župnikom sta mu tako serce stisnila, da sklene v postelj leči in gospodu poročiti, da je bolan, bo raji jutri k njemu šel, ko se bo gospodu jeza polegla in terda beseda omečila. Mož beseda. Sleče suktnjo, izzuje čevlje in tudi hlače, kar mu pride na misel stari pregovor: po hudi tovaršii rada glava bolí, in da bi vtegnili gospod župnik misliti: učitelj je zato obležal, ker se je preveč napojil. In kam se če djati, ako bi ga gospod župnik še celo obiskali, zvedši, da je obolel, koliko huje bi ga še posvarili? Tedaj nič ne pomaga se skrivati, nikakor ne more ubežati žugajoči šibi. Ker ga je pa kuharica zdravega vidila, bi se kmalo, ako se vleže, po vsi vasi razglasilo, da je učitelj samega strahú zbolel, in še bolj bi se temu smejali, kakor sinočnemu ponočevanju. Tedaj se učitelj vda v to, kar mora priti; da bi se pa bilo njegovo serce stoično vpokojilo, ne smemo misliti. Pa pustimo ga malo časa, da se zopet obuje in obleče, in poglejmo k zdravniku.

Tudi zdravnika je nekoliko glava bolela. Težko mu je djalo, kar je sinoči učitelj sprožil; bal se je, da bi učitelj ne vtegnil še hujih burk vganjati, tedaj se danes že pred poldnem napoti na Zglavnik, da bi svojo reč bolj na gotovo spravil.

Med tem so pri Jurčku čuden zbor imeli Jurčkovca, Jera in Janezov oče, Krévs po domače, Jerin stric in varh, pameten mož in nar bolj veljaven v vsi soseski. On govori o možitvi ter pravi, da bo hiša pod zelo prišla, ako se bo še dalje vse s ptujimi ljudmi opravljalo, ako bodo hlapci na cesto hodili in po svojem in zase barantali, ako ne bo gospodarja, da bi sam kupoval in blago na terg spravljal.

Veliko manj se je prikupčevalo, kar rajnkega ni več. In pogledajte Pikovega Jaka, ki je zdaj skoraj vso njih kupčijo na-se potegnil, kako od dne do dne bogatí, in še Jurčkovci vino prodaja, po katero je rajniki sam hodil.

Zdaj pa zdravnik v sobo stopi. Krevsu to ni všeč, in reče mu s prijazno besedo: „Prosim gospod zdravnik, počakajte nekoliko zvonaj, da se pogovorimo, ker imamo nekaj posebnega. Ali Jurčkovca ga nejevoljno zaverne: „Kar se pri naši hiši govori, vse smejo gospod zdravnik poslušati. Le vsedite se, gospod“.

„Tudi prav“, mirno Krevs pristavi, „bodo gospod zdravnik vsaj priča tega, kar govorim“.

Zdravnik se vsede, akoravno so se mu Krevsove besede močno zamerzile, brez žal besede, ker ne bilo bi zdravo z Jerinim varhom naskriž priti. Krevs pa nadaljuje:

„Tedaj, Jerica, ne gre delj z možitvo odlašati; vzemi moža, ki bo te napake odpravil, ki bo sam delal, kakor je rajniki. Takošen pa ni vsak, kdor si bodi. Marsikteri misli in se baha, da vse ve, pa se k nar manjšemu delu pripraviti ne zna. Boljši je domač, kakor ptujec, ker svet in zemlja ni posvod enaka; boljši je človek v kratkih hlačah, kakor gospod: uni za zore vstaja, sam orje in seje, pozná lastnosti zemlje in vremena, in ve vrednost pridelkov in ceno truda; tega pa solnce v postelji obsija, ta okoli njiv le postopa, potem pa na popirji prerajtuje, koliko mernikov bo po vsejanih zernih pridelal; če se mu pa o svetem Martinu pridelek in rajtenga ne vjemata, če vidi, da so ga ogoljufali, na ktere se je zanašal, da kupčija gre rakovo pot, akoravno je ceno vsakega polovnjaka in vožnino za vsako miljo naprej prerajtal: si ne ve pomagati, ampak pero za uho in križem roke dene pa pravi: svoje denarce sem skupej spravil, da meni ne bo težko živeti, kako bo pa ženka in otročija živela, naj sami skerbé. To vama pravim, da ni še čas prišel, vse po gosposko napravljati, in samo gledati, kako se dela: gosposko življenje je snedno. Naredite pa, kakor hočete, le pazite, da se za vse žive dni ne zatelebate“.

Jurčkovco je to malo vjezilo, pa kar besede ne reče. Jerica pa pravi: „Ljubi stric, do zdaj ste me bili vedno veseli, in jaz sem vse po vašem совету ravnala; boste vidili, da bom tudi moža dobila, ki bo po vaši volji.“

„Bog daj“ odgovori Krevs, se zdravniku priporoči in gre.

Komaj Krevs duri zapre, zdravnik togoten kviško plane in za možem vpije: „Ti prekleti kmetavs! ti boš meni ukazoval pred durmi čakati? Ti zabiti hribovec, pač veš, kakošni so gosposki ljudje, ki nisi bil dalj, kakor na meji svoje njive? In še vpričo mene si upa, take povedati; mu bom že pokadil, da bo pomnil name. Kaj sem mu storil, da mi tako očituje? O modri Krevs, ako imaš toliko možganov v glavi, kakor gnoja v hlevi, me vendar ne spraviš od te hiše.“

„Lepo vas prosim, ne jezite se,“ ga tolaži Jurčkovca; saj ni nič hudega mislil; on sploh tako terdo govori; ne zamerite kmetu zarobljene besede.“

„Saj se ne jezim, ni vreden, da bi se. Pa se mi vendar za malo zdi, take pod nos dobivati.“

„Krevsu se mora malo prizanesti, odgovori Jurčkovca, on se je že navadil pri nas gospodariti, pa saj bo tega v kratkem konec.“

„In jaz bi njegovemu gospodarjenju konec storil, ako vi dovolite; Jerica je pa gotovo že prepričana moje ljubezni.“

„Prav natanko“, odgovori Jerica šaljivo,

„Tedaj mi tudi hočeš roko v zakon podati, saj to tudi mati želé; naj bo tedaj enkrat šale konec.“

„Danes pa vendar še ne, gospod zdravnik.“

„Jaz nočem več biti gospod zdravnik; ampak reci mi: Ljubi Jože, ali me hočeš vzeti?“

„Kaj bi vas prašala, saj ste sami rekli, da bi me radi. Vikala vas bom pa vedno; kako bi mogla tako učenemu gospodu ti rekati?“

„To vse ljubezen sabo prinese, draga Jerica!“ — „Koliko sem vam pa draga, ceni gospod?“ — „Bolj kakor morem izreči.“ — „To je pa več kakor resnica.“ — „Koliko pa ti mene ljubiš?“ — „Tako zelo, da ne morem izreči.“ — „To je pa tudi več, kakor resnica.“ —

„Ali zdaj ne vidite, kako sva enake ljubezni, ali si želite še kaj več?“ — „Samo še tebe želim, in za ves svet mi potem ni več mar.“ — „Potlej pa meni nič ne ostane.“ — „Saj ti vse dam, kar sem in imam.“ — „Pa imam vendar sebe raji,“ odgovori Jerica, in smeja se skoči iz sove.“

Zdravniku pa se lica rudečijo in se kerčijo obervi, pa zopet se ne sme iztogotiti, kakor bi se hotel; oberne se k Jurčkovci in dé: „Ne vem, ali je danes obsedena, ali kaj? Taka še nikoli ni bila.“

„Pravi križ je ž njo,“ izdihne mati, „bolj ko je stara, bolj je termasta, in ene dni sem ven, še mene komaj sluša.“

„To mora nekaj posebnega biti. Pazite malo na njo, da kaj izvedete, če ne, dekle se bo vse spačilo.“

„Jaz ne morem nič izvediti, in je tudi nič grajati ne morem; vse stori, kar ji ukažem, še nikoli se mi ni postavila; res je včasih pred vami malo preveč poredna; pa kakor jo jaz poznam, jo je pred vami le nekoliko sram, saj vem, kake so dekleta, in kako je to pri meni bilo: dekletu težko de, razodeti, ktereга ljubi, vsake je nekako sram; pa le meni verjemite; ko vam enkrat obstoji, da vas ima rada, bo krotkeja kakor ovčica, ker ona je dobro dekle; vi je ne poznate, kako zna pohlevna biti.“ — Tako je še dalj časa terdla in dokazovala, da je Jerica pošteno izrejena hči brez madeža.

Zdravnik, ki je že dolgo besedo na jeziku imel, pa odgovori: „Saj nikoli nisem dvomil, ali je dobro izrejena, ali ne; hotel sem le reči, da morebiti že koga družega ljubi.“

„O, to pa že ni res, gospod zdravnik. Jaz vidim vsacega, ki ž njo govori, in v nobenega se ni zagledala. Predlanskim sicer je bila nekaj časa malo bolj zamišljena, pa to je kmalo jenjalo. Vprašala je pa nisem zakaj, ker nikoli nisem z njo o takih rečeh govorila, da bi ji še bolj glave ne premotila. Zdaj jo bom pa že enkrat nekoliko posvarila in ji povedala, kako se ima proti vam zadržati.“

„Storite, mamka, kakor veste, da je prav; saj pri nji več opravite, kakor jaz.“

To izrekši prime za klobuk in palčico, se poslovi in verne domu, prvič v življenji s pobešeno glavó. Ne more zapopasti, kako bi njegova ljubezen tako nenavadno moč imela. Le spodlezovavca je povsod sledil. Pokaže se mu v podobi učitelja Jerneja; pa Jernej se mu prekilav zdi, Jerino serce v tako kratkem času odnesti, ko ga je sam tako dolgo prizdigoval. Od Krevsovih do Jerinih zadnjih besedi ni nič našel prijetnega, le zdelo se mu je, da je malo preveč zaoral, da bo treba iz novega bolj na terdno snovati.

Med tem je pa zopet Janez, kot krilatec in zvest prijatelj, učitelja tolažil zavoljo sinočne nezgode, in ga učil, kako naj zdaj z gospod župnikom, in potlej z Jerico govori, da se bo vse prav obrnilo. Na to se učitelj, kolikor more pogumno in serčno, napoti k gospod župniku. Plaho odbira pri kosilu ribje koščice in prijema za kozarec, ter vedno pazi, kdaj bo zaslišal hudo besedo iz gospodovih ust; pa gospod župnik so že iz njegovih prvih besedi presodili, da je mož ves nedolžen, da ne potrebuje nobenega svarjenja, in da gotovo ne bo nikdar več ponočeval; tedaj so sinočne reči le po verhu opomnili. Učitelj si je pa veselo oddahnil, ko je zopet farno poslopje za petami imel.

Tega in še mnogo dni potem je pa romal z zdravnikom na Zglavnik. Ko je zvedel, kaj se je med Jerico in zdravnikom govorilo, se je zopet navzel upa in veselja; tudi Jerica se mu je zdela vedno prijazniša, ker mu ni tako kratko odgovarjala kakor zdravniku, in mu vedno iz zadrege pomagala, ako ga je zdravnik v kozji rog vganjal. Zdravnik pa je menil, da Jernej nikakor ni Jerin malik, tedaj vendar le on, ako ne kak prav ptuj človek.

(Konec prihodnjíč.)

Od osodnih božanstev slovenskih.

(M.) Mislilo se je do naj novejših časov, da niso poznali Slovenci osodnih božanstev, kakor so jih imeli drugi narodje: Grki, Latinci, Nemci. Ali zvedilo se je po povestih, naznanjenih lani in predlanskim po Novicah, da take božanstva tudi njim niso bile neznanе. To so osodne boginje, ki se imenujejo Rojenice ali pa Sojenice.

Praša se pa še, ali so te osodne boginje prava domača vlastina ali ne. Pripuščena je vsaj do zdaj še misel: kaj pa, ko bi bil ta myth od osodnih boginj ptuj in od drugot zaplojen? Rojenice nahajajo se le pri enem samem narodu slovenskega debla, pri Slovencih. Kar se ve gotovega od Rojenic, to le je:

Rojenice ali Sojenice (dialektilčno Sudjenice, Sujenice) so tri lepe ženske okroglega obraza in oblečene so belo. Sestre so si. Kedar se porodi dete pri kaki hiši, pridejo tje ali v sobo, kjer mati leži, ali pod okno, ali v hlev ali kam drugam. Včasih drži vsaka gorečo svečo v roki. Zdaj začno prisojati ali odsojati detetu, doklej in kako bo živelo in s kakošno smrtjo bo prešlo iz tega sveta. Sodijo po vrsti ena za drugo, vsaka izreče svoj sod, obveljá pa le sod zadnje Sojenice. Kakor odsodijo, vzdignejo se in grejo. Temu sodu ubežati ni mogoče, izpolni se na tanko vse, kakor je izgovorjeno. V pripovedkah, kar je dozdej znanih, je sod veči del nesrečen, vendar prisojajo Rojenice tudi srečno življenje in srečno smrt. Res da v nekterih pripovedkah človek ne umre take smrti, kakor mu je odsojena bila, toda te pripovedke prikrojene so po krščanskih idejah v bolj poznejših časih. Rojenic vsak ne vidi; vidijo jih ali sama mati, toda ta malokdaj, vidi jih pestunja ali varuhinja deteča, vidi jih, kar se naj večkrat zgodi, kak ptuj popoten človek, zlasti kak revež, ki prenočuje tisto noč v hiši, kjer se ima naroditi dete; vidi jih domač hlapec, ko še ni zaspal, ali pa ko se zbudi ali od svetlobe gorečih sveč, ki jih drže Rojenice v rokah, ali pa od njih govorice, kadar prisojajo novorojenemu detetu. Da bi rojenčku dobro odsodile, položé nekteri, ko čutijo, da se bliža porod, na mizo kajkakošne stvari, ki mislijo, da bojo povoljne Rojenicam, post. košček kruha, kupico vina in kaj pleča, in s tem jih mislijo zadržati dalj časa pri sebi.

Brez dvombe je še marsikaj med ljudstvom, kar bo razjasnjevalo, ko pride na dan, bolj in bolj bitnost Rojenic, ker v našem mythu v primeri s sorodnimi mythi drugih narodov razkrita je še marsikaj premalo. Še se ne ve, zakaj so tri Rojenice, ker bi bila za ta posel, ki ga opravljajo po do zdaj znanih pripovestih, dosti samo ena, ker velja sod samo ene. Tako so imeli stari Grki tudi tri osodne boginje, katerih vsaka pa je imela svoje opravilo, in po opravilu svoje ime. Κλωθώ (od κλώθειν presti, plesti) prede nerazrešne zapletke osodnih dogodkov; Λάχαις (od λαχάειν po osodi, po nameri dobiti) daje vsakemu svoj del osode; Ἀτροπος (od ἀτρέπειν ne odvracati) pomenja neodvratno potrebnost osodnih sklepov.

Imena nemških Noren: Urd, Verandi in Skuld pomenjajo minuloost, zdanjost in prihodnost.

Grki so imenovali osodne boginje Μοῦραι od μείρεσθαι podeljevati, prisojati: podeljevavke, prisojevavke; Rimljani pa: Parcae od parere, roditi; vjema se toraj po imenu:

Slovenska Sojenica od soditi, z Grško Μοῦρα od μείρεσθαι
Slovenska Rojenica od roditi z Latinsko Parca od parere,

Razun ženskih osodnih boginj nahaja se še neko možko osodno božanstvo, in to je srbski Усуд. Усуд ima svojo hišo, kjer stane. Ima služabnike in služabnice. Na dvorišči ima polno zverin, ki ne pusté človeka k njemu, če jih z mesom ne potolaži. Kdor pride k njemu ne sme nič govoriti, dokler ga sam ne poprašá; zraven mora pa vse ravno tako delati, kakor dela sam Усуд. Okoli pol noči vsako noč začne grmeti in sliši se glas iz groma: „о Усуде, о Усуде! родило се данас толико и толико душа, подай им шта Чеш.“ ali pa: čuješ, Vusud? sad se je tuliko jezer ljudi narodilo, kak očes jih suditi?“ Na to Усуд vstane in začne metati po hiši, kakor ga je volja, ali zlato in srebro ali pa bolj siromašne stvari, to je hogastvo ali revščino, srečo ali nesrečo, in zraven govori: „како мени данас, тако има до века,“ naj jim bude tak, kak je meni sada“. Ta prisod se ne dá nikakor odstraniti; kdor je rojen v srečno noč, srečen bo, dokler bo živ, in imel bo vsega dovolj, bil priden ali nemaren; kdor je pa rojen v nesrečno noč, nesrečen bo vse žive dni, ubadal se in upiral, kakor hotel.

Toliko se da posneti iz Srbske narodne pripovedke v Vukovi zbirki str. 89—99, in pa iz pripovedke, bržčas iz Srbskega v Varaždin zanesene, v narodnih pripovedkah v zbirki Kračmanovega Matija str. 236.

Imajo tedaj Slovenci dvoje osodnih božanstev: ženske Sojenice ali Rojenice in možkega Usuda ali Usoda.

Nekaj o poduku našega naroda.

(Konec.)

Treba je zbuditi in oživiti dušno življenje na kmetih; treba je kmetu odpreti večí svet, kot ga pozná doslej, ki ni vidil še celo nič razun svoje vasi, bližnega mesta ali pa kake cerkvi na božji poti. Če hočeš pa pri njem kaj opraviti, mu moraš v djanju pokazati, da poznaš njegove potrebe, njegovo dušno in telesno življenje, da ti je v resnici skerb za-nj, da spoznaš njegove pravice in človeško vrednost. Zdaj še le, ko te pozná in te spoštuje kot verjetnega moža, zdaj ti bo še le mogoče, pripraviti ga k boljemu početju po izgledih drugih ljudstev po tujih deželah. Pristopimo tedaj h kmetu, prikupimo se mu, imejmo v časti njegove pravice, spoštujmo ga in obrajtajmo njegove dela, kakor so ga spoštovali in obrajtovali viši oblastniki, in ga spoštujejo in obrajtujejo še dan današnji, ker so prepričani, da je prva podpora vsake dežele umen in brihten kmet in terdno poljedelstvo.

Ljudski poduk se ima začeti s tim, da se kmetu pojasnijó njegove šege in navade, pa ne da bi se samo popisovale, ampak da se pokaže, od kodi da izhajajo, kakšnega namena so bile od začetka in

kakšnega so zdaj. Kar je piškavih in veri nasprotnih, naj se jih lotijo naši gg. duhovni, da jih sčasoma izkorenijo in odpravijo; toda previdnost mora pomagati, ne sila.

Pred vsim drugim se mora kmet prepričati, da prazna beseda je mrtva in nikjer nič ne opravi. Razjasniti se mu mora, da je gola sleparija vse zagovarjanje. Prepričati je treba kmeta, da mora vse, kar se godí pri njegovem gospodarstvu, bodi si na polju ali domá, med družino ali živino, da mora vse imeti svoj gotov vzrok. Z besedo ne napraviš ne toče na polju, ne molže v hlevu. — Kdor bo spoznoval svoje šege in navade, kdor se bo prepričal, da prazna beseda mrtva ostane, bo obvaroval sebe in svojo hišo marsikterega zlega, in njegova sreča se bo množila od dneva do dneva. Nobeno človeško življenje se ne da na mah preroditi. Ako hočeš, da bi ti jabelko zlahtneji sad rodilo, ga moraš precepiti, še težje pa se precepljujejo človeške misli. V teh zadevah se mora posebno previdno ravnati, da se drevó ne posuši. Marljivih mož potrebujemo v teh zadevah, kakor nikjer bolj ne in gotovo se bodo naši gg. duhovni tega imenitnega dela lotili. Ko se bo kmet prepričal, da je treba trojice: volje, roke in stvari, pa da se iz nje ne daje storiti nič, kar nima v sebi po natori, bo jel hrepeneti po poduku, kaj da imajo stvari v sebi po natori, ktere moči da so v njih in kako jih vé že človek v svoj prid in dobiček obračati. Zdaj bo še le jel spoznovati imenitnost vsega tega, kar mu pišejo učeni od teh ali unih natornih zadev, ko je previdil potrebo umnega in pa praznoto sleparskega življenja. Jel bo spoznovati sam od sebe, da prava vrednost človeška obstoji v lastnem početju ali v djanju, ki vé vse stvari prav obrniti k dušnemu in telesnemu pridu.

Valovi človeškega dušnega in telesnega življenja zadevajo narod od zunaj ter ga brihtajo sčasom. Hitreje pa se brihta narod v šolah, zato je vsakemu očetu in vsaki materi sveta dolžnost, da pošilja v šolo svojega sina ali svojo hčer; učnikova pa naj bodi skerb, da se prime našega naroda omika že v njegovih mladih koreninah.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah priobčuje Dav. Terstenjak.)

X. 0 Škratec.

Škratec ima čerleno (erdečo) kapico in zeleno suknjico. Kdor škratečevo kapico dobi in jo nosi, tistega nihče ne vidi. Škratec je najrajši domá v gorah in gostih logih. Kdor po logu hodi, ne sme grohotati, ker škratec ne terpi grohota. Hitro pride in zaferkoči človeku vlasí. Škratec nosi k hramu dnarje; večkrat se spremeni v plamen in skoz dimnjak zleti. Pravijo, da je škratec ves kosmat, pa da svoje telo močno skriva, ker ga je sram svojega kosmatega telesa.

Po noči rad obiskuje kovačnice in kuje celo noč. Svoje dni je živel kovač, kateri je vsako jutro dosti svetlih lančekov našel v kovačnici. Ni znal, odkod vse to, dokler ni enkrat, za velikim naklom skrit, vidil škrateca v kovačnico priti in kovati. Črez dan naj rajši sedi na kakšni bukvi, tudi v votlih pečinah rad čepi in spava; po noči pa zlasto škertlá (rezljá).

Kar beseda škratec pomenja, ne vem. Oblika škrat je bezdvombe methatetična — za škart.*) Škartati, škertati pomenjuje rezljati, schnitzeln; zato imenujemo na Štirnškem skopega človeka, kateri tenke kosce kruha reže, škertlavca. Škertati tudi pomenjuje knarren: „Kola škertajo, vrata škertajo.“ Ker to mythično bitje tudi Nemci poznajo, in sicer staronord: skratti, nemšk. scraz, schráz, schretzel (glej Grimm deutsche Myth. str. 447, 448 itd.), in ker v skandinavščini in danščini pomenjuje skratta, skratte „laut lachen“ = škertati, in ker Škratec grohota ne terpi, bi vtegnilo ime škrat, skratti, scraz izrazovati pomen: der Lautlachende, Kichernde, Knarrende itd. Saj se o škratecu tudi pripoveda, da se rad smeje**) in mlade dekleta v log zapeljuje, ter jih, če je dobi, do smerti kušuje. Ktera se kuševati ne da, tej lepe vlasi zaferkoči. Toraj škrat „der lautlachende, knarrende, schwirrende, schadenfrohe Geist“; primeri polsk. Koltki, der Weichselzopf, verfilztes Haar, in Koltki = domovi duh. Tudi polskemu szkrotku pripisujejo, da ferkoči ljudem vlasi.

Kerška narodna pesem.

(Zapisal J. Črnčič.)

Miko šeče po Budimu gradu,
On zag'jeda kola i divojky,
On se šeče tužon i zlovo(l)jon.
Govoré mu Budimské divojky:

„Čo se šečeš Miko tako tužon?
„Ti si prišol Budim grad predati,
„Al' 'z Budima divojku 'zpejati?“
„Tako vam bora, Budimské divojky,

*) Da je škrat methatetična oblika za škart iz korenike škrt, knarren, kreischen, v skandinavščini scrat, laut lachen, poterduje analogična prikazen v bajeslovij starih Rimljanov. Tudi rimska gozdna duhova Faunus in Silvanus se očitujeta po narodnih povestih, kakor učeni Preller piše: „mit gewaltiger Stimme aus dem Walde rufend, einen markerschütternden Ruf ertönen lassend.“ (Preller Röm Mythol. str. 337 in 347). Tudi o severnoslovanskem hudem Duhu Divu, iz kterega je napravila slovenska narodna povest: Divjega moža, je pisano: Div kličet verhu dreva (Slovo o plku Igor. ed. Hanka str. 8.). Ta Div je izvirno tudi bil ložni in lesni duh. V križevski fari blizo Lutomera je ves Logaroveci. Stoji poleg velikega loga. Ta ves ima za gerb ložnega duha v podobi rimskega Fauna in Satyra. Ker po narodnih povestih škrat ljudi mučiz dajmonskimi mukami spanja in senj, se veli tudi Moraus, der tödtende, toraj možka stran More, ktera tudi ljudi v spanji nadleguje.

**) Primeri nemški: „lachen wie ein Kobold“, „lachen wie ein hampelmann“. (glej Grimm deutsche Mythol. 469. 470.)“ Tudi pri Slovencih: „škratec se ti iz breze smeje; krohoče, kakor škratec“.

„Nit som prišel Budim grad predati,
 „Nit 'z Budima divojku 'zpejati,
 „Ner som služil cara Budimskoga,
 „Služil som dvajset i tri leta,
 „Pok još nimam ni plaće ni míta.“
 Divojky su caru povidaly:
 „Tako vam bora, vy budinski care!
 „Kako se Miko kruto na vas tuži,
 „Niš za drugo, ner da vas je služil,
 „Da vas je služil dvajset i tri leta,
 „Da nima od vas ni plaće ni míta.“
 „Tako vam bora budimske divojky,
 „Tako vam bora, zovte Mika gori,
 „Da mu brojim tri sto dukát zlatnih,
 „Tri sto dukát zlatnih i móga konjića.“
 Vreda je Miko gori pristupio —
 Car mu broji tri sto dukát zlatnih,
 I svojega konja velikóga.
 Ijde Miko, vrže se na konja,
 Ijde jizdec n' ono ravno po(l)je;
 Na po(l)ji je neka tuja majka,
 Rožce sádi, sozami zaliva,
 Drugé trga, vlasí je svežuje.

„Pomoz Bože, neka tuja majko!
 „Bog te prijel, junače neznaní!“
 „Čo rožu sadiš, sozami zalivaš?“
 „Bora tebi junače neznaní!
 „Imela som sinka jedínóga,
 „Jedínóga sinka Mika moga,
 „Pak je služil Cara Budinskóga —
 „Nij' mi tako ni za sinka Mika,
 „Koliko mi za mladu nevestu,
 „Donos mu se za drugóga ženi.“
 „Ostan' z Bogom, neka tuja majko!“
 Ijde jizdec priko črne gory,
 I prijezdi na majkiny dvory;
 Prične pivat' pismy glasovity:
 Črni kavran novo njazlo *) grádi, —
 Priletila tica lestovica,
 Kavranu je njazlo razorila.
 Tada reče mlada nevestica:
 Močte **) malo, draga svatjo moja!
 To je Miko, prva srića moja!
 Vsaki dan som Boga zazivala,
 Da by mi dal prvú sriću Mika.
 To mi je dal, Bogu hvala lipa!

Glasnik literarni.

Pregled slovanskih časnikov. Gotovo te bo rad poslušal vsak rodoljuben Slovenec, če mu pripoveduješ, kakó se obnašajo njegovi bratje na polju slovstvenem, kakó se razširja med njimi omika in izobraženost in kakó se pri njih čedalje lepše in veselíše razvijajo razne vede in umetnije. Menda se tudi Glasnik ne bo zameril svojim bravcom, ako jim bo podajal v svojih listih kratke naznanila vseh važniših sestavkov ki jih prinašajo razni slovanski časniki in drugi periodični spisi na Avstrijskem, ker iž njih se bo dala naj lože in naj gotoviše spoznati stopnja omike in izobraženja raznih slovanskih rodov. Naj pridejo prvi na versto česki časopisi.

Časopisov v českem jeziku je bilo lani 16 (gl. str. 121 I. zv. Gl.), letos jih je 18; prirasla sta torej dva „Dalibor“, ki je že lani tri mesce izhajal, in „Priatel školy a literatury“, ktereга izdaja in vreduje nevtrudljivi g. Dr. A. Radlinsky v Budi; „Humoristické listy“ so se pa premenili v domačo biblioteko, „Obrazy života“ po imenu. Naznanjenih je bilo proti koncu minulega leta še več listov, da bodo izhajali, doslej jih vendar še ni bilo na svitlo. Izmed gori omenjenih 18 listov jih je 3 političnih (Pražske Noviny, Slovenske Noviny in Moravske Noviny), 3 cerkvnih (Blahovest, Cyrill a Method in Hlas), 2 šolskih (Škola a život in Priatel školy a literatury), 5 lepозnanskih in podučnih (Světozor, kot priloga slov. Novin, Lumír, Obrazy

*) gnjezdo **) močte — molčíte.

života, Pautnik od Otavy in Dalibor), 3 znanstvenih (Živa, Časopis musea českého in Památky archeologické a městopisné) in 3 odločenih za poduk priprostega ljudstva (Hospodarské Noviny, Posel z Prahy in Přítel zvířat).

Začeti hočemo pregled slovanskih časopisov z „Živo“, ki je te dni (v 1. zv.) prišla na svetlo. Kakor je bilo že lani obširneje označeno, je odločena Živa za natoroznanske vednosti. Vredujeta jo gg. Dr. J. Purkyně a J. Krejčí tako izverstno, da se more po vsi pravici meriti z najboljšimi natoroznanskimi časniki tujih jezikov (Cena 3 gld. 15 kr.) Obseg 1. zvezka: „Kraje a lesy ve Zvolensku“ od Božene Němcove, „Sýkory“ (senice) od V. Vettera, „Šumava a její rostlinstvo“ od E. Purkyně, „Stříbrné doly u Německého Brodu“ od J. Solařa, „České riby“ od A. Friča, „O tajemstvíh (skrivnostih) přírody a duha lidského itd. s prilogama „Domáci lékař“ in „Průmyslník“. Kaj mikavno sta pisana perva dva sostavka; umel ji bo vsak Slovenec, ki je le kolčikaj vajen tujih narečij; posebno se ti bo prikupila nežna pisava Božene Němcove, ki sluje po svojih mičnih pravljicah med slovanskimi rodovi, kot Andersen med germanskimi. — 2. „Svetozor“ se priporoča posebno po svojih zanimivih literarnih, zgodovinskih in mestopisnih sostavkih. Po vsi pravici se šteje med najboljše časnike slovanske. Nar imenitniši sostavki v prvih treh listih so: „Město Zvolen“, „Vypsání Uberské země z r. 1598“, „Nizza“, „Kdy sepsána jest Alexandreis česká?“ „Bosenská šlechta“, „Staročesky Otčenáš“ itd. Vredujeta ta list gg. D. Lichard in Dr. H. Jireček in se prilaga slovenskim Novinam, ki prinašajo razun političnih novic tudi mnogo gospodarskih in drugih zanimivih drobtinic (Cena 6 gld 30 kr.); — 3. „Lumír“ se priporoča vsakemu prijatelju beletristične književnosti in prinaša pesme, romane, novele, pa tudi druge podučne spise. Posebno zanimiv je njegov „Feuilleton“. Obseg prvih 5 listov je: „Muzikanti“, roman od Kollara, „První láska“ (ljubezen), novela, „Sedlaci (kmeti) u Chlumce“, „Praha před sto třiceti lety“, več „pesem“ od Bergmanna, Haleka, rajnega Macha, Jahna, Mayera in Jodasa. Vreduje ga B. Mikovec (Cena 6 gld. 45.)

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Iz Ljubljane. J. N. — V predzadnjem listu Glasnika slov. toži gosp. Žavčanin, da se uže dolgo ni nobena posvetna pesemca slovenska v glas postavila, in prav ima. Vendar v veliko potažbo morem naznani, da bo kmalo lep venec še lepših pesemc beli dan zagledal. Postavil je namreč naš izverstni in za zboljšanje petja slovenskega neizrečeno vneti gosp. Kamilo Mašek mnogo Prešernovih pesem, ktere se uže tiskajo pri g. Blazniku v Ljubljani ter pridejo kakor peti zvezek Gerlice v prodaj. Škoda je le, da so se nekteri napevi mogli zavoljo prostora izpustiti, da ne bo gerlica večja in dražja od drugih, uže na

svitlo danih. Omeniti moram še, da naši glasbeniki niso nedelavni — saj se trudi ravno omenjeni gospod Kamilo Mašek več ko leto in dan ter izdaja mnogoverstne napeve, posebno v oziru na potrebe učnikov po deželi v „Caecilii“, ktera je, žali bože! na Štajerskem in Koroškem znaniša, kakor doma na Krajskem. Nabira tudi g. Mašek pesmi najnovejše ter jih stavi v glas, da jih bo berž ko bo mogoče med svet poslal. Toliko v tolažilo bratom zagrebačkim! —

Na Dunaja (Konec.) Med drugimi fotografijami smo vidili — piše omenjeni dopisnik — sveto podobo, ki je bila že na pol od červov oglodana, tudi čerke nadpisa so že čisto zaglajene, takó da skorej ni več sledú od njih. Pa glej, na posnetku je viditi nadpis tako jasen, da se bode blezo dal prečitati s povekšavnikom. Mnogi rokopisi silo drobnega pisa so takó jasno posneti, da jih čitaš brez vsake zamude. Nar imenitniše pa je gotovo to, da imaš ob enem pred seboj pravo podobo izvirnikovo; vsaka čerka, vsaka pikica se ti pokaže v ravno tistej obliki, kakoršna je v izvirniku; celó oškerbljeni in odrobljeni vogli in kraji posameznih listov, ótemni pogled prave starodavnosti, z eno besedo vse ti tako stopi pred oči, kakoršno je v izvirniku. Kakor kaplja kaplji, je podoben posnetek izvirniku.

Kakor je bilo že omenjeno, je viditi med posnetki tudi več svetih podob slavne bizantinske slikarije. Blizo na vseh je izražena globoka misel, ktera se tako pogosto pogreša na staroruskih svetih podobah, napravljenih po bizantinskih obrazcih. Z živim dopadanjem smo ogledovali med drugimi podobo božje matere, ki dojí dete Jezusa na svojih persih; na drugej podobi, ki predstavlja sv. družino na svojem begu v Egipt, nosi sv. Jožef Jezusa na rami. Velike umetne vrednosti so tudi posnetki cerkavnega posodja, ki jasno spričujejo nenavadno ročnost in veštino keršanskih Bizantijcev v teh in enacih umetnijah. Na koncu svojega oznanila še pristavljamo, da se g. Sevastjanov zopet pripravlja na pot na Sveto goro. Mnogo starin se mu doslej še ni dalo posneti; pomanjkovalo mu je potrebnih priprav in strojev za snemanje fresk v slabo razsvitljenih tamnih ondotnih cerkvah; odročno mu je bilo tudi snemanje imenitnih stavb bizantijske arhitekture; našel pa je tam neizmerne zaklade starih ostankov razne cene in vrednosti. Vse to ga je spodbodlo k novim trudom in žertvam na duhu in telesu. Dal si je torej omisliti posebne verste optiških strojev, s kterimi mu bo mogoče razsvetliti (z Drumondovim svetilom) tisučletni mrak tamnih atoškikh cerkvá in posneti častivredne umetne freske na stenah in celo govorečo starodavnost gerške cerkvene arhitekture. Med freskami se nahajajo mnoge od slovečega Byzantinca Pansilina, ki je bil znan med tedajnimi umetniki pod imenom iztočnega Rafaela. Naj mu pojde delo tudi v prihodnje tako srečno od rok, kakor doslej, njemu na čast in njegovemu narodu!

Iz Tersta 5. febr. A. K. Cestnikov. — Čudno se mi zdi, da se nikoli ali le redko kedaj kdo oglasi v slovenskih časopisih iz Tersta,

akoravno živi tukaj več iskrenih domoljubov, kakor v marsikterem drugem mestu na Slovenskem. Naj mi bo toraj dopuščeno, da povem večsib kaj iz Tersta. Ker mi je dozdej velikansko mesto večidel še neznano, začnem tam, kjer sem naj bolj domač, namreč pri latinskih šolah.

Število učencov je kaj malo, če se vzame v obzir število prebivavcov. Na koncu pretečenega šolskega leta je bilo v vseh osmih šolah le 185 dijakov, letos pa se je vendar toliko pomnožilo njih število, da so morali za prvi razred verstnice napraviti. Slovencev je dosti med njimi; posebno šesti razred je spomina vreden, ker v njem se nahaja med 24 učenci polovica Slovencev. Slovenščino uči gosp. prof. Jože Šivec, in sicer v treh razdelih. V prvi in drugi razdel spadajo slovenski učenci niže gimnazije, v tretji pa peto —, šesto — in sedmošolci; le osmošolcom ne ostaja časa za mili jezik materni. V obče pa so slovenski dijaki teržaške gimnazije pravi korenjaki, tudi za domače reči so nekteri kaj vneti. Ob novem letu so osnovali med seboj pod nadzorništvom slovenskega profesorja gosp. J. Šivec-a slovensk časopis za vadbo pod naslovom „Zora Jadranska“. Prvi, deseti in dvajseti dan vsakega mesca pride na svitlo en list na veliki poli, kateri prinaša spisov raznega zapopadka; nekteri so prav dobri, drugi pa slabiji, čemur se nikdo ne bo čudil, ako pomisli, da so pisatelji še mladi in večidel po ptuje izobraženi. Po mojih mislih bode „Zora Jadranska“ dosti nadepolnih mladenčev sprijaznila z slovenščino. Bog daj, da bi bilo tako!

* Britka zguba je zadela celo Slovenijo. Umerli so namreč 7. dan t. m. milostljivi knezoškof ljubljanski gg. Anton Alojz Wolf, ki so bili dolgo let skerbni višji pastir svojih ovčic in v poslednjih letih tudi krepek podpornik naše mlade literature. Ne bomo naspočitali vseh zaslug, ki so si jih pridobili visokospoštovani višji pastir za celo krajnsko deželo; opomniti hočemo le samo to, kar so storili v poslednjih dveh — treh letih za slovenščino: poskerbeli so Slovence nar potrebniji in nar imenitniji knjigi „sveto pismo“ in „slovenski slovar.“ Upati smemo, da bo oboje delo, po želji visokega podpornika, kmalu dogotovljeno, da jim bo služilo z drugimi visokimi zaslugami vred v veden spomin med Slovenci. Naj jim sveti večna luč!

Besednik.

Prislovice Isterske. (Zapisal J. Volčič.) Sve, ča govoriš, ti iz ust va nedra (na vest) pada. — Ki viče, se mu da ča, a ki muči, nič. — Tuga se šeče, a nevolja neče (one se osvobodiš, a té težko). — Derži se tovара, dok ti konj pride (zadovolji se z manjo srečo, dok ti večja bode). Tvoja bol, moje zdravlje (ako se mu bolezen ne veruje). — Ki je meni gospodar, ja njemu sluga (tu se vidi pokornost teh Slovanov). — Dekliški glas gré v devetu vas (dobar ali zal — ūbel). — Tri srake tri babe, pak je samanj. — Bolje je svoje ovce pasti, nego ptuje beči

brojiti. — Ča Bog zakasni, sakaseno ni. — Ki ima robe, se berzo preobuče (Bog lahko vreme menja). — K gospodi ne valja ravno pojt', nego gerbasto (s pokloni in z dari). — Ne bi hotil za oko, ki mi va glavi sveti (nikakor). — Ostanite poli nas, neče na vas kapati (bomo imeli svo skerb za vas). — Bolje je Miholsko blato, nego Martinsko leto (za sijatov). — Ako sneg na zeleno goru pade, zimu razverže. — Mužu žena neumre (lahko drugo dobi). — Leplje je viditi živega tovara (osla), nego krepanega konja (bolje je malo gospodarstvo v redi, kakor veliko v neredi in v dolgih). —

Molitevnik Farnesijev. V privatni knjižnici v Neapolju se hrani prekrasni in od vseh umetnikov občudovani molitevnik kardinala Farnesia, ktereга je bil l. 1546 slavni slavenski slikar Juli Klovi s prelepimi slikarijami okinčal, ne pa umetnik Benvenuto Celini, kakor nekteri mislijo. Ne more se dosti načuditi človek krasoti njegovi; zatorej se čuva v tej bogati knjižnici s toliko skerbjo, kakor se le tako redka in edina stvar na svetu hraniti more. Čuva se knjiga, okovana z dobro pozlačenim srebrom, v zaklenjeni skrinjici, skerbno zagrnjena in zapečatenena. Ceni se blizo 30.000 cekinov. Ark. IV.

Perva lekarnica. Znano je, kako so sloveli v začetku srednjega veka Arabljani po svoji omiki in učenosti v matematiki, natoroznanstvu, lekarstvu itd. Veliko njihovih iznajdb se leskeče še dan današnji na obnebju ved. Tudi perva lekarnica ali apoteka se ima pri Arabljanih iskati, zakaj pervo tako napravo je bil osnoval kalif Almanzor l. 754 v mestu Bagdadu.

Smešnica (J. Železnikar). Neki kmet vpraša v mestu K. mestjana: „Perjatelj! kakó se pravi tem ulicam?“ — „To niso ulice,“ za-reži jezno mestjan, „to je gasa“.

Listnica. Vrednik bi rad olepšal „Zornico“ s kako podobo; narljubša bi mu bila podoba kakega slovenskega pisatelja, n. pr. Jarnika, Kopitarja, Prešerna, Vertovca ali kakega drugega slovečega Slovenca. Naj mu blagovoli naznani, komur je znana kaka primerna podobšina, da se bo mogla po nji napraviti podoba za Zornico. G. F. in Š. v G. Valjavcove „pripoviedke“ smo poslali z družtvenimi knjigami, prejemnega poterjila pa še nimamo od Vas; g. M. V. Vaše mične pesmice prihodnjič; g. F. C. Asonanco bomo razglasili kmalu; epično pesem pa v Zornici; g. D. T. Kmalu. Hvala vsem gg. podpornikom! G. M. B. v Z. Slovenski pregovori so še zmiraj raztreseni po raznih časnikih; nekaj jih je tudi v Majarjevih „Pravilih“ in v „cvetju slov. naroda“. Veče zbirke še ni.

Zastran pravde o kritiki. — Ker se še vedno kdo na novo oglasi zoper mene in moje „napake“, vidim, da bo z odgovorom treba počakati, naj vsi povedó, kar imajo na sercu. Še le potlej bom vsmim ob enem odgovoril. Zavoljo tih in drugih reči, kterih ne morem tu razlagati, moj odgovor ne bo več v „Glasniku“ hodil na svitlo, ampak iskati bo treba druge poti.

Fr. Levstik.

Natisnil Janez Leon v Celovcu.